

СЕМЕН ЖЕНДРИНСКЭЙ

ОЛОХПУТУН ОНОСТОРБУТУГАР КИНИЛЭР ҮТҮӨ САБЫДЫАЛЛАРА

С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын үөрэнэрбинтигэр 145 сылыннан сибээстээн, бу оскуолага үөрэнпит ытыктыыр, олук күндүтүк саныыр учууталларыт Аиша Егоровна Керемисова уонна Татьяна Васильевна Максимова-Бургаева тустарынан ахтыыларытын бэчээттээбит.

Татьяна Васильевна, Анна Егоровна

АННА ЕГОРОВНА
КЕРЕМЯСОВА

Анна Егоровна Керемясова биһигэс үлүс кылаастан сагалатан, нуучча тылын учуутала буолбута. Оттон 5-8-с кылаастарга кылааспыт салайааччыта этэ уонна уруакутун курдук нуучча тылын үөрөппүтэ. Хайдах эрэ баһынайдылгы хааннаах, сүрдөөк ис киирбөх эдэрсэ дьахтар этэ. Хара бастакы күнүттэн биһигини кытары чутас, истинг, ол да буоллар, ирдэбилтээх сыһыаны олохтообута. Хас биирдиибит сипиһибиһигиттэн үөрэрэ, мөлөөн биэрдэспитинэ, хомойоро. Кини үрдүк идэтибит тыһымын коллегалара билгээлэтэрэ. Улахан аатаргытаптааба оннооҕор биһигэс, оҕолор харахпыттар быраабылара. Анна Егоровна олус дьоһурдаах учуутал буоларын олох киники, сааһыран баран биһиги, биир кылааска үөрөммүт оҕолор, олохпутугар сүдү суопталаах нуучча тылыгар олус үгүтэй биһиги биэрбитин чопчу өйдөөбүтүт. Кырдьыга даҕаны, учуутал үлэтин биэр сүрүн көрдөрүүтүнэн кини үөрэнэччилэригэр биэрбит дьинээх олохунан, практиканан туоһуламмыт биһиги буолар. Маны биһиги кылааска сыһыаннаан тутуннааха, Анна Егоровна чаччы идэтин үрдүк таһымнаахтык баһылаабыт үлэбит буолара ырылыччы көстөн кэлэр. Ол курдук, биһиги бука бары нуучча тылыгар оскуоланы бүтэрэбитигэр ылбыт сыаналар-быһыттан тутулуга суох, нуучча тылын үчүгэйдик баһылаабыппыт. Үөрэххэ да, үлэбэ да киирбит оҕолор, армияга да барбыт уолаттар нууччалыы саңарар наада үөскөбүтүгэр, кыратык да ыарыраган көрбөккө, олус хомойдуук нуучча тылын эйгэтигэр биэрбитин булбуттут.

Билигчн, сааһыран баран,
олохтут сорох түгэниэрин көрөр
буолаахха, оёо сааспыттаан
илдэ барбыт бипр саамай
туһалаах, олохтутугар үтүс үтүө
дэайыһыны онорбут
дьоубурбутунан нуучча тылын
үчүгэйдик баһылаабылпыт буолар
эбит. Бу дьоубур Анна Егоровна хас
бийэдибиптэр туттаранылпыт
күндү баайбытынан буолар.
Учууталбыт онно төһөлөөх
сыратын, кыһамнытын, саабы-

лын уурбутун кини бэйэтин коллегалара, учууталлар эр чугаһатан холуйар кыахтаахтар. Хоһоон ааҕарын бары олус собулдээн истэрбит. Оннук түтээнэргэ кылаас, бүтүннүү иһийбиттин, чуумпураара. Уруоктар да кэмнэригэр, уруок таһынан ыһтылар субуотунууктар, уус-уран көрүү кэнсиэрдэригэр бөлгөмөнүн гжолоттар, уонна да атын дьаһалир кэмнэригэр биһигини сирдэх майгы-ситили тыһыһгар, дьон-сэргэ оротугар сөһө сылдыыга, кинитэргэ убаастабыллаах, болгомтолоох буоларга, анаардас тыһынан эр буолбакка, тус бэйэтин үтүө холобурунан, туттан хаппан сылдыарынан, дьонго сыһыанынан үөрэтэрэ. Кылаас оҕолоро бэйэ-бэйэбитигэр доҕордуу, убаастабыллаахтык сыһыаннаһарбытын ситһэргэ, омос харааха быраҕыллыбыт тыһыан баран, утумнаах, дьаһардаах үлэни ыһтара. Ити үтүө дьайыһыта биһигини аастыт олохпут быһаһын тухары арыаллаата. Ханньык да күннэрбитигэр чугас, эрэлтээк доҕоттордоохпут дьон санаанан бөҕө буоларбыт. Бу үйэ анаарыттан ордук кэмтэ уйуктаахтык, үрэлиһбэҕэ ыһыллыбытка кэлбит кылаас коллективын тус-тустаа иһиттээх, характердаах, ойдөөх-санаалаах оҕолоргон ууран-тутан онорор да чөлчөккө суох үлэ буолбута саарбаҕа суох. Бу кырдыан баран санааһаа, биһиги олохпуттар тутуэмэ ситиспит буолууһуһуһуһу тус эрэ туһаһы дьонно-сэргэ аҕалбыт буолууһуһуһуһу, ол сүрүт төрүөтүгүтүтэн биһирдэстэринөн биһиги учууталларбыт буолаллар. Анна Егоровна биһигэ биһирбит биһигэ, дьобура, майгы-ситили сирэ, иһитит туһаһаах хаччыһыһаһа биһиги үлэбитигэр-хамнаһыһыһыһы, тус бэйэбит олохпуттар сүдү үтүө дьайыһыһы онорбуттара, сыһар-күһэр аастаһарыһы айы, ордук үчүгэйдик ойдөнүлэр. Кини сырдык мөссүөнө биһиги сүрэһиһиттэн күн анныһар баарбыт тухары сүтүө суҕа.

Алексей Дмитриевич
МАКАРОВ,
поруот хаһаайыстыбатын
былааннаһын тугар
туйгуна.

ТАТЬЯНА ВАСИЛЬЕВНА
МАКСИМОВА-БУРГАЕВА

Татьяна Васильевна Бурцева 1940 с. Чурапчытаабы педучилищени бүтэрэч, Чурапчы орто оскуолатыгар начаальнай кылаас учууталынан үлэтин саҕалашабыт. Училищеда кини үөрэнэр кэмгэр үтүөкүннүк педагогтар Агафия Феоктистова, Николай Осипович Вязюковтар, Виктор Семенович Алексин, Николай Семенович Андросов уонна да атыттар үлүһүбүтүр. Дээ, бу кылаһтар курдук бэйэлэри илэтирин баһылаабыт маастар педагогтарга үөрөнөн, учуутал уустук уонна мындыр илэтин Татьяна Васильевна баһылаатаҕа. Учуутал илэтин биир диплому ылыһан баһылаабыһын, үгүс сыранан, үлэни, эбиги үөрөһүнүн билиитин күнүстэ хангаарынан ситиһилэр. Күн айы 4-үү, 5-тин урукка батыһыннахха дигэххэ, ылыбча кэлини сыһан аҕабыт. Аны көтөх муһунан тэтэрэти бөрүсүрүктүгүн эбиги кэбис.

Татьяна Васильевна хара бастаан үдэлгээгтэй методиканы багшьярга бэйлэгээр сорук туруурумут. Үгүс эбиин литератураны хайхсылта, периодическай анализ бичээт суурийгаран, аагдан, сонун үд ныммаларын кэрдообүтэ. Учтуул үдэлгээр туха методика баарын кэгэн көрөсө, үөрэтсө уонна үдэлгээр туттара.

Учууталыыр бастакы сылла-
ра ырахан көмүр этэ. Сэрин,
көлхустары көһөрүү аймалыана,
дьон өлүүтэ-сүтүүтэ, ачык
үөрөнчөччилэр киникэ ыар
ойлобулу хаалтардактара. Аны
үөрэтэр оболорун төрөспүтүрэ
көһүүтэ ханна да тийбигиттэрэ,
хайдах дьылдалааһытара
билиибэтэ. Сороктор ажаларын
сэрин толосонугар сүтэрэн, хара
сурук туталтара. Ол да буолар,
кыайлыга эрэл оболору да,
учууталыра да үөрөххэ, үлөбэ
кынаттыра. Үлө да элбөү –
оскула сыл таксар отук майын
бэлэмтээгин, субуотунушуктар,
общественнай үлэтэр, ерөмүөн
үлөтэ. Ону таһынан кинигэ, тэтэрэ-
эт, харыскас тийбэтэ эмгэ биер
ыарханы үөскөтөрө. Дьэ, майык
көмүгэ Татьяна Васильевна
агитаторынан үлэтэн
кыһыннары-сайыннары араас
улаастактары кэрийтэрэ, дьонно-
сэргэбэ сэрин хаамыһын
билиһиннэрэрэ. Ити сылдан,
хайдан да дьон санаатын
бөдөрөгөтөрө. Онон

халхуусаахтарыг кыйылы тулугар үлгэр оро күүдүрөөс дигэн сорук туруорара. Оскула үерэнээнчилэр, учууталлара итин танас тигэлэрэ уюна хомуйлалара. Учууталлар байыаннай нэжэ суруйтараллара, танкыйи болонна тэрэлленигэр үл-харны туттараллара, халхуос үлгүгэр кылтылаллара. Итинэз дьөлүгэр кыра окулорун көрүүтүн эбэн кэбис. Эргэ элбэгэ, ону аахсыбакка, биер молун санаанан салыйтаран, үлүгэй үлгүгүн, кэли биллүгүнэн учууталлар эйгэлэргэр биер тутуах килии болон кыйылы көрсүбүтэ.

1946 с. эзрин комитэр үлэтэ «За доблестный труд во время войны 1941-1945 гг» мэтээлинэн бэлгэ-тамга. Татьяна Васильевна

хання да халбонтнаабшэ, биһр
оскуолга үлэстэбитэ. Наар
сананы, сонуну көрдүүр,
бэйлэтигэр ирдэбилтэк кийи
буулан биһр сиргэ үлэниириттэн
салгыһтаада, оруу буоларын
курдук, олус элбэк общественнай
үлэни толороро. Депутат буолан
оройуон, нэһилиэк кэскилэрин
тобулсара. Үлүс төрөһүт оҕо
эиниэхэ түбэлтэн үөрэниэн
баҕарара. Уһун сыралах үлэтэ
1964 сыл, ахунньу 28 күнүгэр Саха
АССР Үрдүкү Сэбиэтин
Президиума үрдүктүк сыаналаан,
иниэхэ «Саха АССР үтүөлүк
учуутала» ааг нигэрдилинэ. Бу
үрдүк наҕараада ullaан ирдэбили
түрүбүтэ, үлэһэ көсүлүбүтэ.

Татьяна Васильевна үөрэнээччилэрин таттыра, оҥолор үлүгэй өрүттэрин ордук өрө тутара уонна өссө эбии байытан биэрэргэ дьулуһар. Оҕону хомоплог буюу – кини үлэтин биэр сүрүн бириинсизэ буслара. Бастакы кылааска киирээччү оҥолорго оҕо сайланы тлоццдкатын иһинэн ииттөөччинэн киирэн үлэттэн, үөрэттээччү оҥолорун майгылары чинчийэрэ. Күнүнүтэр оҥолорун үөрө-көтө көрсөрө. Кини хайа да оҕо айылгытын эндэпчкө билэрэ. Үөрэнээччилэрин биллэргэ куруук үрүдүк буслара. Кини үлэтигэр кордөрөн үөрэтэр пособиены күүсө туттара. Ити түмүтэр оҕо биһилин түргэннөк ылынара. Үлэлиир сылларыгар бастын педагогический уопуту таргатыр «Оскула үлэтигэн» дьон брошюрэны таһартарыта, үгүс рефераты сүрүйбүтэ.

Татьяна Васильевна хэс да
ынпырынга нэлэлтэк, райсовет
депутатынан таталлан
үлээлэгтэ. Депутаттыг
хэмнэригэр наар үерэ
басталаанай хамынхийтэл
бэрэсэдэгтэл булар эбит
Депутат булуу, билэн туур, ула
хан бочуот этэ, ол гынан бара
түбүктэх үлэни эрэйрө. Бу
норуот итгэлтэ. Кини элбэти
былбардаачыларын көрсөрө
бэрилэбит нааастар
мизгэлэигэр уонна хэмнэгэр
туруорсан быһаарса. Эпигэри
оллох киллэрин тэйрө. Ханна да
оллох бөөтө, ыһагырылаа
тала ыйаһаннах булара.

Татьяна Васильевна бийнх
кэлэска бийр саамай ыгыастыг
ойлүүр-саньыг, дьоллоох оу-
саастыгыг элбэх умнуулба-
түгэнэри бэлхээбиг учуталбы-
булар. Кини сыралык мессуну
бийиги, кэни үөрөнччигэрэ б
күн саригэр баарбыт тухары
умнуохтут суоба.

Татьяна Васильевна, Анна
Егоровна үөрэнпиш
үөржээччилэр олоkho бигэти
үстэммитэрэ. Төрөөбү

орой уонна ыгар, өрөспүүбүлүкэтээни норуот хаһаайыстыбатын бары эйгэтигэр дьоһун дьон буолан тахсыбыттар.

Ол курдук, Гоша Рязанский
финансовый техникуму бүтүрөн
баран ээлин үрдүк үөрөхтөх
финансист булган, СӨ ичинин
государственной ревизионной
управление начальнигынан
үлгүбүтэ. Алеша Макаров, Келя
Филиппов Ташкент куоратта
үөрөнгөн инженер-электронщик
итэпкн баһылабыттара. Алеша
норуот хаһаайыстыбатын
бүлүүнүнүн туйгуна, Вася
Попов Иркутскайдаагы тыа
хаһаайыстыбатын институтун
бүтүрэн үгүө суоһастаахтык,
таһаарылаахтык үлгүлөр, Тыа
хаһаайыстыбатын үтүөлөөх
үлгүлүгэ буолбут, „Трехдлинский
клубин“ бөлүгэ хаһаайына,
Чурапчы кэлиһигин бочуоттаах
пракданина Тимофей Пинигин
тугуу инженерэ, өр сылларга
Нерюнрити туугуна үлгүлүгэ,
„Улэ Албан аата“ 3-с степенэ
уордун кавалера Гаяя Васильев -
- СӨ суол хаһаайыстыбатыгар
бочуоттаах үлгүлүгэ, Сааһа
Степанова, Маша Сивцева - СӨ
дорукбуйутун харыстабылын туй-
гуннара Маша Бельх, Лина
Флегдогова - үөрүһүгү учууталла-
рын туйх катараччылар. Маша
„Учууталлар учууталлара“
бөлүгүн паһарадалааһыта.
Лина өр сылларга Амма орто
оскуолатыгар омул тылын
учууталынан үлгүлүгэ. Кини
үөрүһүгү 8 үөрүһүгүчүгү
английский тылын учуутала
булган, үлгүн салгыһылар. СӨ
үөрүһүгүтин үлгүлүгүтүн 9-с
сыйын делегата, Россия
үөрүһүгүтин туйгуна, методист
учуутал, „Саха-Азия оһолоро“
фонда стипендиата буолубута.
Люба Романова Тондүлүтэни
ОПТУ-га преподавателитин
үлгүлүн, эбик оһолу инстанһыг
идитигэр үөрүһүгүтэ.

Анна Егоровна төрөлсүт
кыяла Марина Николаевна.
бийини улууслут С. К. Масаров
аатынны гимназиятыгар нууча
тылын уонна литературатын
учууталынан үлэлиир, Россия
уопсай үөрэбүрийтэн бичултаах
үлэһитэ, СӨ үөрэбүрийттин
туйгуна.

Татьяна Васильевна үс кыялы эболэрин туйабын хатаран, Любовь Николаевна Максимова Ноёва химия, биология учуутала. Светлана Николаевна Максимовна Оконешникова нууча тылын уонна литературатын учуутала, „Учууталлар учууталлара“, СӨ үөрэҕиритпін туйгуна. Зинаида Николаевна Максимова-Захарова СӨ үөрэхтээһинин сиспэмэтин бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үөрэҕиритпін туйгуна. Сисё Татьяна Ивановна Ноёва-Местныхова – алын кылас учуутала.

Күндүтүк санын, убаасын, учурашарбын сикторо кинилер үзөнчүлүктүзүтүр, оңолоругар салганар.

А. Г. СТЕПАНОВА - НЕУСТРОЕВА,
СӨ, РФ доруубуна
харыстабылыгар туйгуна,
үрдүк катгориалнах
элокринилог быраас.

ACKNOWLEDGMENTS

© 2004 by John Wiley & Sons, Inc.

Маарыкчаан ыччаттара

Ыччакка аналлаах сыһыарыы №1

2017 сыл
Муус устар

6
күн
ЧЭПНИЭР
№36
(11346)

Ииники былааннар

АНАСТАСИЯ АФАНАСЬЕВА, «Чурапчы улууһа (оройуона)» Муниципальной тэриллии ыччат политикатыгар салаатын сүрүн специалиһа

Чурапчы улууһун ыччат политикатыгар салаатын аатыттан Өрөспүүбүлүкэбитигэр Ыччат сыла биллэриллибитинэн, эбэрдэлиибин!

Өрөспүүбүлүкэҕэ Ыччат, улууспутугар История, дойдуга Экология сыллара ыччат конференциятыттан түстэммитэ. Регистрация түмүгүнэн улууспут изилинэктэриттэн 27 ыччат кыгытыны ылбыта. Дмитрий Коркин аатынан интернээт-оскуола

учууталлара Сардана Винокурова, Сахаан Лаврова эдэр ыччат хамсааһыныгар сыһааннаах сэттэ сонун идеялаах бырайыактар торумнарын билиһиннэрибиттэрэ. Ону тэнэ, Чурапчы улууһун «Маарыкчаан ыччаттара» түмсүү Президиум председателэ Айтал Керемясов Сэбиэт туһунан сырдаппыта. Бу конференция сүрүн сыалын ситиһэн, Ыччат сылын үлэтигэр-хамнаһыгар тирэх буолан улууспут эдэр ыччатын көбүлүү, ситиһиниэ сирдиз диэн бигэтик эрэбэбит! Маны тэнэ, улууспутугар ыччат хамсааһынын сайыннаар, көбүлүүр сыалтан нэһилиэктэргэ лидердөр уонна общественной түмсүүлэр үлэлиилэр. Аатталалыахпын баҕарабын, доруобуйа харыстабылын эйгэтин «Харыскал» (сал. Андрей Захаров), үөрэх эйгэтин эдэр учууталларын «Эдэр педагог» (сал. Сардана Винокурова), култуура эдэр специалистарын «КУБЭСТ» (сал. Анастасия Гуляева) түмсүүлэрин. Нэһилиэктэртэн улууска эрэ буолбакка, өрөспүүбүлүкэҕэ биллэр чөл олох туһугар үлэлиир, юридическай сирэйдээх «Сарыал» (сал. Радислав Катаков), Чурапчы нэһилиэгин (сал. Аверкий Потанов), устудьуоннарын түмсүүлэрин уо.д.а.

Улууһум ыччаттын биир сомоҕо, патриотическай санаалаах, гражданскай инициативалаах буоларгытыгар ыңырабын!

АЙТАЛ КЕРЕМЯСОВ,

«Маарыкчаан ыччаттара» Чурапчытааҕы ыччат Сэбиэтин председателэ.

Чурапчы улууһун ыччат Сэбиэтин аатыттан Өрөспүүбүлүкэбитигэр Ыччат сылынан, сандал саас кэлбитинэн эбэрдэлиибин. Сахалартан бастакы романист - суруйааччы Эрилик Эристин айымньытынан ааттаммыт «Маарыкчаан ыччаттара» Сэбиэт 2015 сыллаахха тэриллибитэ, икки сыл буола-буола, Президиумун састааба уларытар. Быйыл саңа састаап талыллан үлэлээн эрэбит.

Бу сыл устата 7 сүрүн бырайыагы олоххо киллэрисхэтэхпит, улууспут изилинэктэрин ыччата көхтөөхтүк кыгытааххыт диэн эрэбэбит:

- муус устар ый - «Махтанабын, дьоһлоох олох иһин» - эдэр ыччат орготугар уус-уран ааҕы күрөһ;
- муус устар ый - «Бары биригэ» - Маарыкчаан ыччаттара видеоролик устуу;
- ыам ыйа - «Экологическое общественное молодежное движение-акция «Күөх саас» суботунньук;
- ыам ыйа - «Улусный конкурс съемки видеороликов природных достопримечательностей наслегов»;
- бэс, атырдьах ыйдара - «Следуй за мной» велосипедынан сүүрдүү;
- от, атырдьах ыйдара - «Эдэрдэргэ көмө» дыһа тутуугутор социальнай бырайыак;
- үс ыйга биригэ - «Лидер оскуолата» - биллиилээх биир дойдулаахтары кытары кэпсэтин ток-шоу;
- үс ыйга биригэ - «Маарыкчаан ыччаттара» эдэр ыччат хаһыатын таһаарыы.

«Чурапчы» ТХПК халбаһы сыаҕар үлэлиир эрчимнээх эдэр ыччат

Бүгүн билиһиннэриэхпитин баҕарабыт, эстафетаҕа иккис миэстэни ылбыт хамаанда ханытаанын, эдэр фермери ДАНИЛ ПАВЛОВЫ.

Олорор сирэ: Болугур нэһилиэгэ, Мындааҕайы сэлээннээтэ.

Хаһаайыстыбатын аата: «Сайдым» бааһынай хаһаайыстыба. Обуруот аһын олордуутунан дьарыктанар.

Кэтэх хаһаайыстыбата: үөр сылгы, 16 га бааһына.

Үлэһитин ахсаана: кыһын - 2, сайын - 2 үлэһит. Аны күһүнүттэн олохтоох үлэһиттэр.

Тизинииктэ: 2 тыраахтар, уу ыстарар итальянскай, сири оңорор тизинииктэр.

Аһын-үөлүн баттарар сирэ: Чурапчы улууһун киинэ, нэһилиэктэрэ, «Симнир» остолобуой, «Байым» кафе, чааһынай аһыыр сирдэр. Быйылгы сыллаахха хортускатын баттаран бүтэрбит, 30 тонна сизэмэ хаалбыт.

Аһын-үөлүн хаһааныта: овошхранилище.

Кыһалтата: билигин хаһаанар сирэ кыараҕас, улахан хранилище туруорсар.

Баҕа санаата: эдэр ыччат буһа-хата үлэлиириттэр, дойдутун сайыннаарыгар, атаҕар туран, кыабыран дьону үлэлээх буоларга ыңыраар.

«Бэрт бэтиэхэ» анал ааты ыллылар

Эдэр саас умнулубат кэмэ - устудьуоннуур кэрэ күнүр. Оболор үөрэхтэрин таһынан, ким туох интэриэстээгинэн, бириэмэтин аттаран араас көрүнүнэн дьарыктанар. Бүгүн кэспир ыччатым - спорду тэнэ дьэбэни-хообону оро туһугар эдэр дьон. 2015 сыллаахха Чурапчытааҕы государственной физической культуура уонна спорт институтун иһинэн

«Сылаас уолаттар» диэн КВН болоҕо тэриллибит. Тута кордоох-нардаах, ыччат орготугар биһирэнэр көрүнү ыһыттылар куонкурустарга кыттан ииники миэстэлэри ылаттыһылар. 2015 сыллаахха улуус чизини өрөспүүбүлүкэтээҕи Ыччат ыһаҕар көмүскээн, 20 хамаандаттан «Бэрт бэтиэхэ» анал ааты ылан бөһис буолаллар. Ол кэппэ, «Сборная ЧГИФКиС» аатынан өрөспүүбүлүкэ таһымыгар биллээн-көстөн, бастың

хамаандалары кытары илин-кэлин түсүһүлэр. Саха сиригэрбэһинэлэйдэр, булугастар кулууптара сайдарыгар кылааттарын киллэрэр буолулар. Уолаттар Дьокуускай куоракка «Лига Саха КВН» 4-с сезонугар кыттан 1 естеннээх дипломант аатын ылаллар. Бэһинэлэй устудьуон оболорбутугар ситиһини баҕарабыт!

ТЫА СИРИН ЭДЭР ДЫИЭ КЭРГЭНЭ

Б и й и г и
улууспутугар
көхтөөх, эдэр дыиэ
кэргэн элбэх. Чол
туруктаах, үлэбэ-
хамнаска дыолу
булбут абаалаах,
араас талааннаах,
с а т а б ы л а а х
хаһаайка ийэлээх
эдэр малы көрөн
киһи астынар эрэ.
Тыа сиригэр эдэр
дыиэ кэргэни ойоон,
араас хаһааннаах
программалар баар

буолбуттара эдэр мал атабар туруутугар,
бэйэтин дыһалатын сааһырыгар ахылаат
буолара мэлдьэс суох. Бүгүһүнү хаһаанка
Чакыр нэһилиэгин Васильевтар дыиэ кэргэн
ийэтин кытары кэпсэттибит.

- Дыиэ кэргэн ааккыт-суолгут, кимтэн
киһинээх, хантан хааннаах буолабытый?

- Марфа, Вячеслав Васильевтар диэн буолабыт.
Кэргэним Вячеслав Кэбээйи Сангаарыттан, мин
Чурапчы интэринээт томторуттан төрүттээхпит.

- Хас сыллаахха мал буолбуккуну?

- Сокуонунан 2015 сыллаахха мал аатын
сүкпүппүт, сүрэхпитинэн сөбүлэһэн,
харахлытын хайбаһан биһиргэ буолбуппут 7-с
сылыгар барда.

- Туох санааттан тыа сиригэр олохсуйдугун?

- Тыа сиригэр олохсуйуохпут диэн санаа эрдэ
суоҕа. Үөрэхпитин бүтэрээт, үлэбит суолун
киһи сиргэ Чурапчыга сааһаабыһыт. Ол
кэминэ тыа сиригэр олохсуйарбыт дуу, диэн
санаалар киһибиттэрэ. Онтон эдэр малы ойүүр
«агрокластер» программатыгар кыттарга этин
киһибиттэрэ. Бэйэбит тыа хаһаайыстыбатыгар
сыһыаннаах идэлээх буоламмыт тута
сөбүлэспипит. Ол онтон ыла, Чакыр нэһилиэгин
эдэр малы буолабыт.

- Кэтэх хаһаайыстыбабыт туһунан
сырдатыгы эрэ?

- Кэргэним Вячеслав Артурович - «Байым»
кэтэх хаһаайыстыба салайааччыта буолар.

Хаһаайыстыбабыт 2015 сыллаахха тэриллэбитэ,
уопсайа 30-ча тобо сүөһүнү тутан олоробут.

- Эн санаагар, дыиэ кэргэн суолтата туһунан?

- Биһиги бэйэ-бэйэбитигэр күндү бэлэх
буолабыт. Бу олоххо баар күндү ийини - талталы,
өйдөһүүнү-өйөһүүнү бэлэхтээрбит - дыолбут
буолар. Ону таһынан, бу олоххо сашмай сүрүн
оруолу оҕолорбут ыппаллар. Оҕолор эрэ этэһинэ,
доруобай буоллуннар диэн баҕа санаалаахпыт.
Бу олунньу бүтүүтүгэр иккис оҕобут күн сирин
көрөн, биһиги дыиэ кэргэн эбилиһинбит.

- Дыиэ кэргэн хоббита?

- Аҕабыт айылҕалыын алтыһан бултуурун,
алтыһырын сөбүлүүр. Спорт көрүүтүгэр мас
тардыһыһытын, хапсаҕайы интэриэһиргинир. Оттон
мин бурдук аһы астаан, саңаттан сана ырысыабы
боруобалаан күндү дьоммун күндүлүүбүн. Маны
тэһэ, нэһилиэкпит култуурунай, спортивнай
олоҕор кыттарбын, ылыһырбын, үккүүлүүрбүн
ордоробун.

Ити курдук дыолу түстээн, тыа сирин
сайыннаран, олоҕу кытары тэһэ хардыһаан,
эдэр мал сиригэр көхтөөхтүк олорор малга
ситиһини, үйгүнү-быйаңы баҕарабыт!

Эдэр мал дьыллэнэригэр көмө программалар

СР «ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЖИЛЬЕМ МОЛОДЫХ СЕМЕЙ» ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРОГРАММА.

Бу программа ис хоһоонун,
биһиргэ бэрээдэгин сийлини
Чурапчы улуһун ыччат
политикатыгар отделилган
билсэнэххитин сөп.

ФАНК «ТУЙМААДА» % СУОХ КРЕДИТЭ.

Дыиэ туттуон баҕалаах эдэр мал бу тэрилтэттэн % суох кредит ылан тирэх
капитал оҕостуоххутун сөп. Ол курдук, сайаалканы ылар болдьохтоох, эдэр
мал дохуота эппиэттиир, ааттарыгар дыиэ суруллубатах буолуохтаах о.д.а.
уусуобуйаалаах. Туох докумуон ирдэнэрин улуустаагы дьаһалта «Тутууга,
архитектураҕа, хапытаалынай оромуоңиэ биир кэлим сакаасчыт сулууспата»
Муниципальнай хаһыана тэрилтэттэн билэргитигэр.

Программа барыта кэриэс эдэр мал дьыллэнэригэр көмөлөһөр сыаллаах.

ТЫА ХАҢААЙЫСТЫБАТЫН УОННА АСКА-ҮӨЛГЭ ПОЛИТИКАТЫН МИНИСТЕРИСТИБЭТЭ ЭДЭР ЫЛГА БИЭРЭР СУБСИДИЯТА.

Бу хайысханан эдэр малга, фермердэргэ
аналлаах программалар бааллар, анал
бэрээдэгинэн докумуону туталлар. Сийлини
Чурапчытаагы тыа хаһаайыстыбатын
управлениетыттан билсэнэххитин сөп.

#Холобур буолаллар

Улуус үрдүнэн ыччат общественной
хамсааһына үлэтин-хамнаһын хорутуулаахтык
ыттан эрэр. Балартан, тэриллэбитэ ыраатта
гынан баран, быйылгыттан сөргүтүлээн
үлэлээн эрэр улуустаагы киһи балыһа
эдэр специалистарын «Харысхал» доруобуйа
харыстабылын түмүүтүн сырдатыхпыттын
баҕарабыт.

Хас биһирдэн эйгэ инникитэ солбуйар
көлүөнэттэнтэн тутулуктаах. Офтальмолог-быраас
Мария Павлова салайытынан түмүү үлэтин
сүрдээх көхтөөхтүк, эдэрдэн эрчимнээхтик
сааһаата. Ол курдук, аан дойду үрдүнэн рак
ыарыһы утары охсуһуу күнүгэр Чурапчы
нэһилиэгин олохтоохторугар анаан «Доруобуйа
дьаарбааһы» тэрийдилэр. Эдэр терапевт,
окулист, хирург-травматолог, онколог, стоматолог,

«ХАРЫСХАЛ» – КӨМҮСКҮҮР, КӨМӨЛӨӨӨР АНАЛЛААХ

акушер-гинеколог, рентген, УЗИ быраастара
бааһаах дьону доруобуйаларын кордүлэр. Биһир
улахан тэрээһининэн Г.П. Башарин 105 сылыгар
уонна Уһун-Күөлүгэни Малай медицинскэй
Академия төрүттэммитэ 15 сылыгар аналлаах
18 өрөспүүбүлүкэтэни научнай-практической
конференцияга эдэр быраастар доруобуйа
дьаарбааһытын ыттан олохтоохтору кордүлэр.

Сүрүн үлэ таһынан «Харысхаллар» араас
күрэхтэргэ актыыбынайдык кытталлар: эдэр
оратордар «Уран тыл», медицина үлэһиттэригэр
аналлаах «Любимая профессия – лечить»
күрэстэр, «Министр – 2017» дьылааһынай оонньуу.
Маңан халааттаах аанньааларбытыгар өргө
дойдуга саамай күндү кылааты – доруобуйаны
эмтиир-томтуур аналлаах идэлэригэр бэринини,
талталы, үтүө сыһыаны баҕарабыт! Чэгиэни-
чэбдик буолун!

Олунньу ыйга Дьокуускай куоракка
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Үөрэҕирин
министирэстибэтин тэрийинтинэн
«Мисс Образование – 2017»
өрсөспүүбүлүкэтэни күрэс буолан
аяаста. Улууспут аатын Бахсы өргө
оскуолатын историяҕа учуутала
Варвара Прибылых көмүскээтэ.
Кэргэ бэйэлээх, көхтөөх, эдэр учуутал
маннык кэспир: «Бий кэринэ икки
тууру чинэстээхтик аһан, түмүктүүр
күөн күрэскэ киһибитим. Дебат, ГТО
туттарыы, «Мин идэм – учуутал»
видеоролик устуу түһүмэхтэрдээбэ.
Куонкуруспут аһымал суолталаах
буолан кыттааччылар үтүө дьыала
онорбуппут. Мин биһир кыттааччылыын
доруобуйаларынан хааччахтаах
оҕолорго «Харысхал» фондаҕа баран
«Үтүө санаа» акциятын ыппыһыт.
Куонкурус түмүгүнэн Амма, куорат
талааннаах учууталларын сэргэ «2
Вице-мисс Образование - 2017» үрдүк
ааты ыллым. Кэргэ куо күрэһигэр иккис
кыттыым буолар. Санкт-Петербурга
устуьуоннуу сылдьан «Кыталык
Куо – 2011» күрэскэ кыайан Англияҕа
баран үөрэнэр чинэскэ тиксипитим.
Маннык күрэстэргэ кыттан киһи
сайдар, биллэргэ-көрүүгэ хаһыар,
кэрэбэ-үтүөбэ тардыһара күүһүрэр.
Ситиһибэр эрэммит, күүс-көмө
буолбут дьоммор, үөрэх профессиягар
(Е.И. Даавыдовка) махтанабын».

ДЬОН-СЭРГЭ ТУҢУГАР

Улууспутугар кэлинги сылларга
мас, тимир уустара биллэ элбээтилэр.
Киһилэр ортолоругар эдэр, чааһынай
предприниматель Дмитрий
Барашков ааттыахха сөп. Киһи
биир бастың үлэтинэн Бөтүгүтэ
алааһыгар алтан сэргэни тула
кнэргэтиллибит мас аарка буолар.

Билигин Дмитрий төрөбүт
Чурапчытын нэһилиэгэр «Хомуустаах»
диэн ааттаах мастарыскай тэринэн,
биһирдэнэн дьонтон сакаас ылан
үлэһини-хамсы сылдьар. Дмитрий
ыһаахтарга сэргэни итэһинэ дыиэ
мнэбэлин, оҕо утуйар оронун, аһыар
олоппоһун, кухоннай остуоллары,

табуреткалары бэрт сатабыллаахтык,
тупсаҕайдык онорор.

Маны таһынан кыһынын муус
оноһуктарынан эмиз үлүһүйэр, киһи
үлэлэрин дьон Аллара Бэстээххэ,
Чурапчы нэһилиэгэр, Дьокуускай
куоракка, Аммаҕа биһирээн
сакаастыһаллар.

Маңтан саас булчуттарга анаан,
массына тыаҕа, сыһыҥа биллибэккэ,
сылдамнык сылдьарыгар дьүһүнүн
«камуфлированной» онгунэн
кырааскалыыр. Дмитрий 2015
сыллаахха Дьокуускай куоракка «Якутия
мастеровая» поруот мастардарын
быыстанкаларыгар бэрт ситиһинилээхтик
кыттыбыта.

ЭДЭР ТУСТУУК

Роман Дмитриев аатынан поруоттар икки
ардыларынаагы тустуу турнирыгар улуу Куоркун
аатын сүгэр Чурапчытаагы өрсөспүүбүлүкэтэни
олимпиадкэй эрэлэри бэлэмниир интэринээт-
оскуола иитиллээхчигэ Быйаман Яковлев бэйэтин
ыйааһыныгар кыһыл көмүс мэтээли ылбытынан,
ис сүрэхпититтэн эбэрдэлибит!

Балаһаны бэлэмнээтигэр: М.И. Васильева, А.И. Афанасьева,
С.А. Жендринская.
Таһааччы: Н.Д. Бурцева.